

רשות ניירות ערך ISRAEL SECURITIES AUTHORITY

מחלקת תאגידיים

יחידת הביקורת

דוח ריכוז ממצאים בנושא

יתרת סעיף הלקוחות ואומדן ההפרשה לחובות מסופקים

ינואר 2016

הקדמה

יחידת הביקורת של מחלקת תאגידיים ("סגל הרשות") ביצעה ביקורת רוחב בנושא יתרת סעיף הלקוחות ואומדן ההפרשה לחובות מסופקים במדגם שכלל 6 תאגידיים מדווחים מענפים שונים ("חברות המדגם").

הביקורת בוצעה לגבי מספר תקופות בין השנים 2012-2014.

הביקורת בחנה בעיקר את סבירות אומדן ההפרשה לחובות מסופקים והגילוי שניתן בגינו.

דוח ריכוז ממצאים זה מפרט מספר סוגיות המתייחסות הן להיבטי הכרה, מדידה וגילוי, אשר עלו במסגרת הביקורות, וזאת במטרה לשקף בפני ציבור התאגידיים המדווחים את עמדות סגל הרשות בכל הנוגע לסוגיות אלה.

רקע

סעיף הלקוחות הינו אחד מהסעיפים הבסיסיים והמרכזיים בדוח על המצב הכספי של חלק ניכר מהתאגידיים המדווחים. הסעיף נועד להציג את סכום האשראי שהוענק ללקוחות לתאריך המאזן, וככזה הסעיף טומן בחובו סיכון אשראי, עקב קיומם של חובות מסופקים או אבודים.

תקן חשבונאות בינלאומי 39 ("IAS 39" או "התקן") קובע בין היתר את הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים המקיימים את ההגדרה של "הלוואות וחיובים", אשר רלוונטית גם לגבי סעיף הלקוחות.

הכרה, מדידה וגילוי

כמפורט להלן, סעיפים 58 ו-63 לתקן קובעים כי לגבי נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת, על ישות להעריך בסוף כל תקופת דיווח אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת

ערך. אם אכן קיימת ראייה כאמור, יש למדוד את סכום ההפסד כהפרש שבין הערך בספרים של הנכס לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים (למעט הפסדי אשראי שטרם התהוו), תוך היוון בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס. ההפחתה של הערך בספרים מוכרת ברווח והפסד.

כמו כן, וכמפורט להלן, תקן דיווח כספי בינלאומי 7 ("IFRS 7") מפרט וקובע את הגילוי הנדרש לגבי מכשירים פיננסיים. בין היתר, IFRS 7 דורש לפרט את סיכון האשראי המתייחס לקבוצות הנכסים הפיננסיים השונות של הישות, וכחלק מכך לגבי קבוצת הנכסים הפיננסיים המוצגת לפי עלות מופחתת, ובכללם יתרת הלקוחות.

הנושאים העיקריים שנבחנו בביקורת

סגל הרשות בחן במסגרת הביקורת את חברות המדגם בקשר עם שלושה נושאים עיקריים:

1. שיטת ההפרשה לחובות מסופקים על פיה פועלת החברה המבוקרת - זיהוי האם החברה בוחנת את יתרת הלקוחות לצורך הפרשה לחובות מסופקים בהתאם לנדרש ב-IAS 39 וכן בדיקה האם קיימת התאמה לגילוי שניתן בדוח הכספי לגבי השיטה, ועקביות יישומה.
2. סבירות אומדן ההפרשה לחובות מסופקים.
3. עמידה בדרישות הגילוי על פי IFRS 7 ותקנה 13 לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010 (להלן - "תקנה 13 לתקנות דוחות כספיים").¹

סוגיות שעלו במסגרת ממצאי הביקורת

1. שיטת ההפרשה לחובות מסופקים על פיה פועלת החברה המבוקרת

בהתאם ל-IAS 39:

ישות בוחנת תחילה אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בנפרד לנכסים פיננסיים שכל אחד מהם משמעותי, ובנפרד או במקובץ לנכסים פיננסיים שכל אחד מהם אינו משמעותי... אם ישות קובעת שלא קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי שנבחן בנפרד, בין אם הוא משמעותי ובין אם לא, היא כוללת את הנכס בקבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים ובוחנת אותם יחד לצורך ירידת ערך. נכסים שנבחנו בנפרד לקיום ירידת ערך ולגביהם מוכר או ממשיך להיות מוכר הפסד מירידת ערך אינם נכללים בבחינה קבוצתית לצורך ירידת ערך."

במסגרת בדיקה זו בחן סגל הרשות את השיטה שיושמה בחברות במספר תקופות, וזאת במטרה לבחון את נאותות השיטה, את נאותות יישומה בפועל וכן את עקביות היישום בתקופות האמורות.

¹ יצוין כי תקנה זו בוטלה במסגרת תיקון שנערך לתקנות דוחות כספיים בשנת תשע"ה.

ממצאי הביקורת:

א. שימוש בשיטה הספציפית בלבד - בכלל חברות המדגם נמצא כי השיטה שבוצעה הינה השיטה הספציפית בלבד. כלומר, ההפרשה לחובות מסופקים נקבעה באופן נפרד בגין חובות שלהערכת הנהלת החברה גבייתם מוטלת בספק. בחינה נוספת קבוצתית לגבי הנכסים שבגינם לא נערכה הפרשה לירידת ערך בנפרד לא בוצעה, וזאת לכאורה בניגוד לאמור בהוראות התקן.

ב. אופן יישום המדיניות החשבונאית - ממצאי הביקורת העלו כי למעט חברה אחת שטענה שטענה בתיאור המדיניות החשבונאית בדוחותיה, כלל חברות המדגם ביצעו בחינה לירידת ערך חובות לקוחות בהתאם לאמור במדיניות החשבונאית כפי שתוארה בדוחות הכספיים של החברות.

טענות החברות:

חלק מן החברות טענו כי בהתאם ל- IAS 39 ולפרשנויות מקובלות, חברות עשויות להסיק כי לא נדרשת בחינה קבוצתית לירידת ערך מכיוון שלא זוהתה קבוצת נכסים פיננסיים בעלי מאפיינים דומים או מכיוון שכל הסיכונים האפשריים נלקחו בחשבון בבחינה של הנכסים הפיננסיים בנפרד. הלכה למעשה, החברות טענו כי בחינה גורפת של כלל החובות באופן שוטף וברמה ספציפית מידי תקופה הינה מפורטת ומעמיקה דיה כך שהיא בוחנת את כל הסיכונים הקיימים ומזהה את הרוב המוחלט של ההפסדים שהתהוו וטרם דווחו, ולבחינה קבוצתית נוספת לא צריכה להיות השפעה מהותית על יתרות ההפרשה לחובות מסופקים שבדוחות הכספיים.

עמדת סגל הרשות:

סגל הרשות קיבל את הטענה לפיה, תחת המתודולוגיה הקיימת ב-IAS 39, ייתכן כי גם אילו בוצעה הבחינה הנוספת הקבוצתית הרי שהיא לא בהכרח הייתה מצביעה על צורך לביצוע הפרשה נוספת, מעבר להפרשה הספציפית שנקבעה, או שלחלופין, ההפרשה הנוספת צפויה הייתה להיות בהיקף לא מהותי משום שהליכי ההפרשה הספציפיים צפויים לזהות באופן מהימן את מרביתם המוחלט של המקרים שבהם חל אירוע ירידת ערך בפועל. יחד עם זאת, על החברות לקבוע מדיניות התואמת להוראות IAS 39. לכן, לעמדת סגל הרשות, היה על החברות לערוך את הבחינה הנוספת כפי שנקבעה בתקן, ולציין במפורש במסגרת הדוחות הכספיים כי ההשפעה הצפויה של ביצוע הבחינה הנוספת על ההפרשה לחובות מסופקים אינה מהותית, לחילופין לציין במסגרת המדיניות החשבונאית שהחברה לא ביצעה את הבחינה הקבוצתית היות שלדעתה אין לה כל השפעה על הדוחות הכספיים והיא אינה מהותית.

2. סבירות אומדן ההפרשה לחובות מסופקים במועדי הביקורת

בהתאם ל- IAS 39:

"58. ישות תעריך בסוף כל תקופת דיווח אם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי או של קבוצת נכסים פיננסיים. אם קיימת ראיה כזו כלשהי, הישות תיישם סעיף 63... כדי לקבוע את הסכום של הפסד מירידת ערך."

סעיף 63 קובע כי אם קיימת ראיה אובייקטיבית לכך שהתהווה הפסד מירידת ערך אז יימדד ההפסד כהפרש שבין הערך בספרים לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים וכל הפרש כאמור יוכר כהפרשה דרך רישום הפסד ברווח והפסד.

במסגרת בדיקה זו בחן סגל הרשות את סבירות אומדן ההפרשה לחובות מסופקים שביצעו החברות למועדי הביקורת.

להלן הממצאים כפי שעלו מהביקורת:

2.1. ממצאים אשר בעקבותיהם הדוחות הכספיים הוצגו מחדש:

א. הכרה ומדידה לא נאותה של יתרת חובות הלקוחות בדוחות הכספיים

באחת החברות יתרת הלקוחות שהוצגה בדוחות הכספיים היתה שגוייה וכללה סכומים שלא הוכרו כנדרש, בנוסף גם יתרת ההפרשה לחובות מסופקים שהוצגה היתה שגוייה. בבדיקה שביצעה החברה נמצא כי שיעור יתרת הלקוחות שלא הוכרו כנדרש או שלא נמדדו כנדרש בדוחות הכספיים עמד על כ- 12% מההון העצמי של החברה, ליקויים אלה שנמצאו ביתרת הלקוחות דרשו את הצגת הדוחות הכספיים מחדש.

מאחר ובתקופת הבדיקה, מצאה החברה ליקויים מהותיים ביתרות נוספות בדוחות הכספיים, ההצגה מחדש של הדוחות הכספיים בכללותם כללה גם אותם.

ב. אי הכרה מספקת בהפרשה לחובות מסופקים

באחת החברות לא הוכרה הפרשה בגין חובות מסופקים ואבודים כתוצאה מטעויות בהערכת אומדן ההפרשה, טעויות אשר נמשכו מזה מספר שנים. כך לדוגמה, נמצאו בספרי החברה יתרות לקוחות אשר ביצעו לפני מספר שנים הסדרי חוב או שעברו פירוק כך שיתרת החוב הצפויה לגבייה הייתה ידועה וברורה ועל אף האמור, לגבי חלק מן היתרות החברה לא הכירה בהפסד מירידת ערך, ולגבי חלק אחר החברה לא עדכנה את ההפרשות למרות ההתפתחויות שחלו במהלך הזמן.

במקרה האמור, לעמדת הסגל, ולאור קיומן של ראיות אובייקטיביות לירידת ערך² היה על החברה ליצור או לעדכן, לפי העניין, את ההפרשה לחובות מסופקים.

במהלך ביצוע הביקורת, החברה ביצעה הצגה מחדש של דוחות הכספיים בגין התיקונים האמורים.

מאחר ובתקופת הבדיקה, מצאה החברה ליקויים מהותיים ביתרת המלאי בדוחות הכספיים, ההצגה מחדש של הדוחות הכספיים בכללותם כללה גם את יתרת המלאי.

²ראה גם IAS 39.59(d).

2.2. ממצאים שטופלו בדרך של תיקון שוטף בדוחות הכספיים העוקבים לביקורת מאחר

שלא הגיעו לכדי סף מהותיות לפיו נדרשת הצגה מחדש של דוחות כספיים:

א. אי הכרה בהפרשה לחובות מסופקים במועד הנדרש

באחת החברות התעורר ספק האם נרשמו במועד הנדרש הפרשות נאותות לחובות מסופקים בגין חלק מיתרות הלקוחות. ממצאי הביקורת העלו כי יתכן והיה על החברה להכיר בהפרשה לחובות מסופקים כבר במועד מוקדם יותר מזה בו הכירה, זאת לאור העובדה כי כבר בתקופות קודמות עלו סימנים המעידים על הצורך בביצוע הפרשה כגון: המחאות חוזרות של לקוחות, הגבלת חשבוניות והקטנת מסגרות האשראי של הלקוחות.

ב. טעות בחישוב חלק מיתרות חובות הלקוחות ששימשו לבניית אומדן ההפרשה

באחת החברות בוצע תהליך רבעוני של הערכת גבייה בפורום של נושאי משרה ופונקציות בכירות נוספות בתאגיד. במסגרת התהליך, נסקרו החובות הפתוחים של הלקוחות והתבצעה הערכת גבייה לגבי כל חוב לקוח בנפרד. באופן זה נקבעה ההפרשה לחובות מסופקים הנדרשת בגין כל לקוח. מבדיקה של סגל הרשות את קובץ יתרות הלקוחות ששימש את החברה להערכת הגבייה באחת התקופות שנבדקו, נמצא כי ישנן מספר יתרות של לקוחות שהוצגו באופן שגוי ולמעשה אינן תואמות ליתרות הקיימות בספרי החברה לאותו מועד. מכאן, שהערכת הגבייה שבוצעה באותו תהליך שתואר לעיל, על חלק מהיתרות, אינה נכונה וכך גם ההפרשה לחובות מסופקים בגינה.

ג. הכרה בהפרשה ביתר כתוצאה מטעות

באחת החברות בוצעו בטעות הפרשות לחובות מסופקים על מספר רב של לקוחות אשר היתרה בגינם בספרי החברה עמדה על אפס או לחילופין שהיתרה בגינם קטנה משמעותית מסכום ההפרשה שבוצעה. החברה ביצעה בדיקה לסך הטעות ומצאה כי מדובר בסכום הפרשה עודף של מאות אלפי ש"ח.

ד. טעות בהערכת חוב לקוח המטופל דרך חברת גבייה

באחת החברות נמצאה יתרת לקוח לגבייה הכירה החברה בהפרשה לחובות מסופקים על חלק מהיתרה ואילו חלק אחר של היתרה נותר רשום כנכס בר גבייה בספריה. החברה העבירה את הטיפול בגביית החוב לחברת גבייה חיצונית. מבדיקה של סגל הרשות את הערכת חברת הגבייה ששימשה את החברה לאחד ממועדי הביקורת, נמצא כי חברת הגבייה העריכה שאין יכולת לגבות את החוב. הערכת חברת הגבייה בנוגע לחוב האמור לא נלקחה בחשבון על ידי החברה בבואה לערוך את ההפרשה לחובות מסופקים למועד שנבדק, משכך ההפרשה בגין אותן לקוח לא עודכנה כנדרש

לאותו מועד, כך שנותרה יתרה בספרים המוצגת כנכס בר גבייה, למרות שבפועל חברת הגבייה ציינה בפני החברה כי לא ניתן לגבות את החוב.

ה. אי רישום הפרשה לחובות מסופקים המבוטחים בביטוח אשראי

במסגרת הביקורת עלה כי אחת החברות, כחלק ממהלך עסקיה, נוהגת לבטח את חובות לקוחותיה בביטוח אשראי המקנה לחברה זכות תביעה בהתקיים תנאים מסוימים. כפי שעלה מהבדיקה, קיימות יתרות של לקוחות שגבייתם מוטלת בספק ולגביהם לא ביצעה החברה הפרשה לחובות מסופקים היות ואותם לקוחות מבוטחים בביטוחי אשראי. בהקשר זה, ובהתאם לפרשנויות מקובלות, נראה כי לאור העובדה שביטוח האשראי לא היווה חלק בלתי נפרד מיתרת הלקוחות (אלא היווה חוזה נפרד), על החברה היה להכיר בנכס זה בנפרד מההתחייבות, וזאת בכפוף לכללי ההכרה המתאימים לנכסי שיפוי וביטוח אחרים. לכן, לעמדת הסגל, הטיפול שנקטה החברה בקשר עם הצגת יתרות הלקוחות אינו עולה בקנה אחד עם כללי חשבונאות מקובלים. החברה קיבלה את הערת סגל הרשות ותבצע הצגה נאותה בדוחותיה כנדרש בהתאם לכללי החשבונאות.

3. גילוי

3.1. גילוי בהתאם ל-IFRS 7

בהתאם לסעיף 31 ל-IFRS 7:

"ישות תיתן גילוי שמאפשר למשתמשים בדוחותיה הכספיים להעריך את המהות וההיקף של סיכונים הנובעים ממכשירים פיננסיים שהישות חשופה אליהם בסוף תקופת הדיווח."

הגילויים הנדרשים על פי-IFRS 7 בכל הנוגע לסיכונים אלה כוללים הן גילוי איכותי והן גילוי כמותי. התקן קובע הוראות גילוי כמותי ספציפיות בכל הנוגע לסיכון אשראי בסעיפים 36-38, כאשר סעיפים 21-29 IG ל-IFRS 7 כוללים הנחיות יישום להוראות הגילוי האמורות.

כך, סעיף 37 ל-IFRS 7 קובע כי:

"ישות תיתן גילוי לפי קבוצות של נכסים פיננסיים:

(א) לניתוח הגיול של נכסים פיננסיים שבפיגור בסוף תקופת הדיווח, אך ערכם לא נפגם; וכן

(ב) לניתוח נכסים פיננסיים שנקבע ספציפית כי ערכם נפגם בסוף תקופת הדיווח, לרבות הגורמים שישות בחנה בקביעה שערכם נפגם;

(ג) ..."

א. סעיף 37(א) ל-IFRS 7 - ניתוח גיול לקוחות

במסגרת בדיקה זו ביקש סגל הרשות לבחון את נאותות הגילוי בקשר עם גיול חובות הלקוחות כפי שהוצג בביאורים לדוחות הכספיים.

ממצאים:

הביקורת העלתה כי בארבע מחברות המדגם היו ליקויים שונים בגיול הלקוחות כפי שהוצג בביאורים לדוחות הכספיים, וזאת ממספר סיבות וביניהן:

• דוחות הגיול לא כללו יתרות של נכסים פיננסיים נוספים המוצגים בביאור

הלקוחות כגון הכנסות לקבל וטרות לגביה

יתרת הלקוחות שבדוח על המצב הכספי במספר חברות כללה, בין היתר, סכומים בגין טררות לגביה, כרטיסי אשראי והכנסות לקבל. על אף האמור, גיול חובות הלקוחות שהוצג בביאורים לא התייחס לכלל רכיבי הסעיף שבדוח על המצב הכספי. על פי סעיף 37 ל-IFRS 7 ניתוח הגיול נדרש לגבי כלל הקבוצה ולא רק לגבי חלקה. על כן, לעמדת סגל הרשות, היה על החברות לכלול את כלל הסכומים הרלוונטיים בתוך הניתוח או בניתוח נוסף.

• דוחות גיול שהופקו ממערכות החברה נמצאו שגויים וכללו בין היתר יתרות

לא נכונות של לקוחות או גיול לא נכון של החוב

בדיקת דוחות הגיול שהועברו על ידי חלק מהחברות העלתה כי הדוחות כללו שגיאות שונות, לרבות יתרות בלתי נכונות של לקוחות מסוימים או גיול לא נכון של יתרות. בעיות אלה נבעו ממספר סיבות לרבות:

- מהתאמות ידניות רבות שמתבצעות על ידי החברות בדוחות הגיול שמופקים באמצעות מערכות המידע הממוחשבות בחברות;

- היעדר תמיכה של מערכות המידע הממוחשבות בחברות בהפקת דוחות גיול, דבר המצריך את הכנת דוחות הגיול באמצעות דוחות אחרים שאינם מספקים מידע מדויק המתאים לכך.

החברות בחנו את ממצאי סגל הרשות והגיעו למסקנה כי מדובר בטעויות שאינן בהכרח מהותיות לגילוי בדוחות הכספיים כפי שהוצג והן יבחנו חלופות לשיפור הגילוי האמור בעתיד.

ב. סעיף 37(ב) ל-IFRS 7 - ניתוח נכסים פיננסיים שערכם נפגם

בהתאם לסעיף 37(ב) ל-IFRS 7 על ישות לתת גילוי הכולל ניתוח לנכסים הפיננסיים שנקבע ספציפית כי ערכם נפגם בסוף תקופת הדיווח. כמו כן, נדרש לפרט את הגורמים שהישות בחנה בקביעה לפיה ערכם נפגם.

לעניין זה, סעיף IG 29 כולל מספר דוגמאות לגילוי אפשרי מכוח פסקה זו:

"Paragraph 37(b) requires an analysis of impaired financial assets by class.

This analysis might include:

(a) the carrying amount, before deducting any impairment loss;

(b) the amount of any related impairment loss; and

(c) the nature and fair value of collateral available and other credit enhancements obtained."

במסגרת בדיקה זו ביקש סגל הרשות לבחון את נאותות הגילוי בקשר עם ניתוח הנכסים הפיננסיים ופירוט הגורמים שבחנה החברה.

ממצאים:

הביקורת העלתה כי בחברות שנבדקו לא נמצא גילוי לנכסים הפיננסיים לגביהם נקבע ספציפית שערכם נפגם כנדרש בהוראות סעיף 37(ב) ל-7 IFRS. בעוד שהחברות נתנו גילוי לגיול יתרות הלקוחות (נטו מההפרשה) כנדרש בסעיף 37(א), הן לא כללו ניתוח לנכסים שנפגמו, כגון סכום היתרות לפני ביצוע הפרשה (המוזכר בסעיף IG 29) או בדרך אחרת. כמו כן, לא נכלל גילוי בדבר הגורמים שבחנו החברות בעת שקבעו שערכם של אותם נכסים נפגם. בנוסף, לא נמצאו גם פילוחים כלשהם המסבירים את קבוצות הסיכון בחתך כלשהו, כפי שרואה אותם הנהלת החברות.

טענת החברות:

טענת החברות הייתה כי המידע האמור נבחן ונמצא כמידע שאינו מהותי ו/או אינו רלוונטי למשתמשי הדוחות הכספיים וככל שמידע זה יהפוך להיות מהותי ורלוונטי בעתיד הגילוי יתבצע כנדרש. חלק מהחברות אף טענו כי יישקל לתת את הגילוי האמור כבר מהדוחות הכספיים העוקבים.

עמדת סגל הרשות:

סגל הרשות קיבל את עמדת החברות וקבע כי ככל שמידע זה יהפוך למשמעותי, על החברות יהיה לכלול גילוי בהתאם לאמור ב-7 IFRS במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים. עם זאת, סגל הרשות סבור כי הכללת גילוי כמפורט בדוגמאות של-29 IG המוזכרות לעיל, תורמות יותר, בדרך כלל, להבנת משתמשי הדוחות הכספיים את ניתוח גיול הלקוחות של החברה.

3.2. גילוי בהתאם לתקנה 13 לתקנות דוחות כספיים

בהתאם לתקנה 13:

"13. לקוחות, חייבים ויתרות חובה שוטפות

(א) לקוחות יפורטו בקבוצות לפי אלה:

(1) חובות פתוחים;

(2) המחאות לגביה.

(ב) יפורטו סכומי ההפרשות לחובות מסופקים; סכומי ההפרשות שנוכו מיתרות הלקוחות יציגו בנפרד."

במסגרת בדיקה זו ביקש סגל הרשות לבחון האם הגילוי שניתן על ידי החברות בדוחות הכספיים עמד בדרישת תקנה 13 לתקנות דוחות כספיים.

מהביקורת עולה כי כלל החברות שנדגמו הציגו את הגילוי בדבר הלקוחות בהתאם לתקנה 13 לתקנות דוחות כספיים.

4. נושאים נוספים שעלו אגב הביקורת

4.1. הצגת יתרת לקוחות כחלק מהנכסים הלא שוטפים

בהתאם לסעיף 66 לתקן חשבונאות בינלאומי 1 :

"ישות תסווג נכס כנכס שוטף כאשר :

(ב) היא מצפה (*expects*) לממש את הנכס, או מתכוונת למכור או לצרוך אותו, במהלך המחזור התפעולי הרגיל שלה;

(ג) היא מחזיקה את הנכס בעיקר לצורך מסחר;

(ד) היא מצפה לממש את הנכס בתוך 12 חודש לאחר תקופת הדיווח; או

(ה) הנכס הוא מזומן או שווה מזומן (כפי שהוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 7) אלא אם הנכס מוגבל כך שלא ניתן להחליף אותו או להשתמש בו כדי לסלק התחייבות במשך 12 חודש לפחות לאחר תקופת הדיווח.

ישות תסווג את כל הנכסים האחרים כנכסים לא-שוטפים."

סעיף 68 לתקן חשבונאות בינלאומי 1 מוסיף וקובע כי :

"...נכסים שוטפים כוללים... וגם את החלק השוטף (*current portion*) של נכסים פיננסיים לא שוטפים."

ממצאים:

ממצאי הביקורת העלו כי אחת מחברות המדגם ביצעה בשנים האחרונות הסדרי חוב עם מספר לקוחות. הסדרים אלה כללו, בין היתר, פריסת תשלומים לתקופה של מספר שנים ממועד המאזן. למרות האמור, החברה סיווגה את נכס הלקוחות בגין חובות אלה בתור נכסים שוטפים על אף שהמחזור התפעולי בה לא עולה על שנה.

עמדת סגל הרשות:

הצגת חובות לקוחות שתאריך פירעונם קבוע לתקופה של יותר מ-12 חודשים שלאחר תאריך המאזן כנכס שוטף, אינה עולה בקנה אחד עם הוראות תקן חשבונאות בינלאומי 1 כמפורט לעיל. החברה קיבלה את עמדת הסגל. בהתאם לניתוח שבוצע על ידי החברה, אין מדובר בטעות מהותית והטעות תוקנה על ידה במסגרת דוחותיה הכספיים העוקבים.

4.2. גילוי בדבר סכומי הכנסה שלא הוכרו

ממצאים:

אגב הביקורת, נבחן הגילוי שנתנה אחת החברות בקשר עם מדיניותה לעניין כללי ההכרה בהכנסה. על פי מדיניות החברה, ובהתאם לקבוע בתקן חשבונאות בינלאומי 18, היא אינה מכירה בהכנסה כאשר לא צפוי כי ההטבות הכלכליות הנובעות מהעסקה יזרמו אליה. כתוצאה ממדיניות זו, לא הכירה החברה במהלך השנים בסכומי הכנסה ניכרים במצטבר.

נציין כי כפועל יוצא של אי ההכרה בסכומי ההכנסה כאמור, התרחשו גם מצבים בהם סכומים שלא הוכרו בעבר הפכו לעמדת החברה לברי גביה והוכרו כהכנסה בתקופה השוטפת שבה הם הפכו לברי גביה.

במסגרת הדוחות הכספיים של החברה לא ניתן גילוי על סכומי הכנסות שלא הוכרו בתקופות עבר (עקב היעדר צפי לגבייה), וכן לא ניתן גילוי להכנסות שהוכרו בתקופה השוטפת המיוחסות לתקופות עבר (עקב שיפור ביכולת הגבייה).

טענת החברה:

החברה טענה כי לא קיימת דרישת גילוי ספציפית בדבר יתרת ההכנסות שלא הוכרו בתקופת הדוח ואשר לא הוכרו בעבר בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) או בהתאם להוראות תקנות דוחות כספיים. כמו כן, החברה לא רואה במתן גילוי לגבי סכומים שלא הוכרו כהכנסה, כמידע בעל ערך לקוראי הדוחות הכספיים, מכיוון שהכנסות כאמור לא הוכרו ולא השפיעו על תוצאות החברה ועל מצבה הכספי בדוחותיה. מתן מידע זה עלול לעמדת החברה לגרום למצג מטעה לקוראי הדוחות הכספיים.

עמדת סגל הרשות:

לעמדת סגל הרשות, גילוי על הכנסות שלא הוכרו עקב היעדר צפי לגבייה (בלבד), בוודאי בתקופה השוטפת, מהווה פרט חשוב למשקיע הסביר, היות ופרט זה מסייע למשקיע לנתח את יכולת הנהלת החברה לבחור בלקוחות שהם בעלי יכולת תשלום להערכתה וכן הוא יכול לשפוך אור על שינויים בצמיחת ההכנסות או במידת הרווחיות של החברה. זאת במיוחד לאור השונות שיכולה להיגרם ברווח הגולמי כתוצאה מאי הכרה בהכנסה בתקופה השוטפת בעוד נרשמת עלות מכר, ולעיתים במצב בו מוכרת ההכנסה בתקופות הבאות כאשר עלות המכר כבר למעשה נרשמה בתקופות קודמות. על פי מדיניותה של החברה, סכומי הלקוחות והחובות המסופקים להם ניתן ניתוח על פי IFRS 7 (לצורך ניתוח החובות המסופקים הנדרש בסעיף 37) לא כללו את יתרות החוב בגין לא הוכרה הכנסה. על פי סעיף 1 ל-IFRS 7, אחת ממטרות התקן היא לדרוש מישות לספק גילוי שיאפשר למשתמשים להעריך את המשמעותיות של מכשירים פיננסיים למצב הכספי של הישות ולתוצאות פעולותיה.

כך, מסעיף IG 29 שהוזכר בסעיף 3.1.ב. לעיל עולה כי קיימת חשיבות גם לגילוי הנוגע לנכסים פיננסיים אשר ערכם נפגם. אגב, סעיף זה אינו עורך הבחנה בין נכסים שנפגמו לאחר ההכרה בהכנסה לבין נכסים שנפגמו אגב אי-ההכרה בהכנסה. בהקשר זה, נציין שגם אם גבייתו של החוב אינה "צפויה" ולכן לא הוכרה בגין העסקה הכנסה, על פניו ניתן לטעון כי לאחר אספקת השירות המתייחס לעסקה זו, חוב זה עונה להגדרת "נכס פיננסי" (היות וקיימת זכות חוזית לקבלתו) – אך ערכו של נכס זה פגום כבר בעת הכרתו. לאור האמור, החברה התבקשה להוסיף גילוי ברור על הכנסות שלא הוכרו בתקופת הדיווח, לרבות היפוך הכנסות כאמור, אם אלה יהפכו להיות מהותיות ביחס לסך הכנסות החברה באותה תקופת דיווח.
